

споживання, передусім за рахунок податку на додану вартість. В процесі реформи здійснюється спрощення податкової системи - зменшується кількість ставок оподаткування, здійснюється спроба встановлення соціальної справедливості, зменшується податкове навантаження на фонд оплати праці. Реформою також запроваджується механізм фіскальної децентралізації, оскільки надмірна централізація бюджетної системи і залежність від фінансових ресурсів з центрального бюджету призводить до негативних явищ, недостатнього фінансування потреб на місцях.

Список використаних джерел:

1. Квач Я. П. Проблеми та перспективи реформування державних фінансів в Україні /Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України, № 1, 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_12015__12.
2. О.О. Молдован. Стратегія реформування системи державних фінансів України: завдання, пріоритети, механізми / Аналітична доповідь. - Національний інститут стратегічних досліджень.- Серія «Економіка». – Випуск 17. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Moldavan_ekon-ea5f2.pdf
3. Підтримка реформи управління державними фінансами.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.giz.de/en/worldwide/32583.html>

УДК 336.145: 352

Куценко Т.Ф.

*к.е.н, доцент кафедри макроекономіки
та державного управління,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПЕРШІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Старт бюджетної децентралізації в Україні розпочався разом із прийняттям Урядом Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади ще у квітні 2014 року та започаткуванням реформи міжбюджетних відносин, яка реалізується з 2015 року внесенням змін до Бюджетного та Податкового кодексів України, зокрема перед прийняттям Бюджету-2015 та Бюджету-2016. Однак для забезпечення широкомасштабної бюджетної децентралізації потрібні серйозні зміни до Конституції України щодо децентралізації влади, що є абсолютно необхідною передумовою для радикальних змін, на які так очікує українське суспільство.

Слід зазначити, що загальноприйнятого визначення децентралізації не існує. У найпростішому розумінні, децентралізація означає передачу політичних, адміністративних та/або фінансових повноважень підрозділам середнього та/або нижчих рівнів державної ієрархії [1]. Аналіз базових підходів до децентралізації свідчить, що: 1) держава може здійснювати децентралізацію влади в інтересах населення, на підставі закону, передаючи частину повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування; 2) децентралізація повноважень має відбуватись з урахуванням принципу субсидіарності, тобто передавати повноваження на максимально близький до громадянина рівень управління, який при цьому здатний виконати це повноваження ефективніше, ніж інші органи; 3) передача повноважень від більш високого рівня на більш низький рівень має бути забезпечена передачею

необхідних для цього ресурсів і наданням права органу місцевого самоврядування приймати рішення щодо переданих повноважень виходячи із місцевих особливостей [2]. Саме на таких основах очікуються конкретні зміни стосовно розподілу повноважень між центральною державною владою і місцевими органами влади в Україні.

На даний час в рамках реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні вже проводиться активна робота по формуванню спроможних територіальних громад, що є важливою частиною процесу децентралізації. За попередніми розрахунками Міністерства фінансів України в результаті реформування планується сформувати близько 1800 місцевих бюджетів об'єднаних територіальних громад. Відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», що був ухвалений 5.02.2015 р., започатковано конкретний механізм добровільного об'єднання територіальних громад, якого раніше не існувало. Внесені зміни до Бюджетного та Податкового кодексів стимулюють громади до об'єднання через механізм переходу бюджетів об'єднаних громад на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом. Об'єднані громади наділяються повноваженнями, рівнозначними повноваженням міст обласного значення. При добровільному об'єднанні, в бюджетах таких громад залишатиметься 60% ПДФО.

Як результат реформи, вже з 1 січня 2016 року відкриваються прямі бюджетні розрахунки 159 об'єднаних територіальних громад з Державним казначейством, минаючи область та район, у державному бюджеті на 2016 рік для них закладено кошти, зокрема, передбачено 284,9 млн. грн. на базову дотацію, 1,6 млрд. грн. – на освітню та 844 млн. грн. – на медичну субвенції [3].

Змінами, внесеними до Бюджетного кодексу України у грудні 2014 року, запроваджено нову модель фінансового забезпечення місцевих бюджетів та нові підходи у взаємовідносинах державного бюджету з місцевими бюджетами. Завдяки реалізації реформи міжбюджетних відносин у 2015 році, насамперед, місцеві органи влади почали самостійно формувати та затверджувати свої місцеві бюджети не чекаючи затвердження державного бюджету; Міністерство фінансів не визначало і не доводило до місцевих бюджетів індикативні показники по доходах та ін.

Окрім того, систему вертикального збалансування усіх місцевих бюджетів, що була демотивуючим фактором для багатьох місцевих громад бути ефективними та успішними, було замінено системою горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій. Одночасно було запроваджено нові субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, - освітню та медичну. Як результат, у 2015 році місцевим бюджетам було надано трансфертів із держбюджету на 174,0 млрд. грн., що на 43,4 млрд. грн., або на 33,2 відсотка більше ніж у 2014 році [4].

Отже, у 2015 році здійснено перший етап бюджетної децентралізації. Внаслідок цього, було розширено права органів місцевого самоврядування і збільшено джерела формування доходів місцевих бюджетів. В тому числі за

рахунок запровадження акцизного податку з кінцевих продажів, розширення бази оподаткування податком на нерухомість; надання права самостійно визначати ставки податків та встановлювати пільги з їх сплати. Усунення перерозподілу місцевих доходів через центр створило стимули для ефективного розпорядження бюджетом на місцях і вже продемонструвало перші результати. Порівняно з 2014 роком надходження загального фонду місцевих бюджетів збільшилися у 2015 році на 21%. Тобто місцеві бюджети отримали 45 млрд грн. додаткового ресурсу на власні потреби [4].

Список використаних джерел:

1. Топпервін Н. Дієве місцеве самоврядування як запорука успішної децентралізації публічної влади: швейцарський досвід // DESPRO: Аналітичний вісник. 2012. - №2.
2. Ткачук А. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / [Ткачук А.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.
3. Моніторинг ЗМІ щодо реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади // Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. №155/25.12.2015. - [Електронний ресурс]. - Джерело доступу: <http://www.minregion.gov.ua/>
4. Промова Міністра фінансів Наталії Яресько на засіданні Уряду щодо виконання Державного бюджету за 2015 рік - [Електронний ресурс]. - Джерело доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>

УДК 336.144.2

Логвінов П.В.

*Головний економіст бюджетного відділу
фінансового управління Ужгородської міської ради,
здобувач кафедри фінансів ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ БЮДЖЕТУВАННЯ

Дослідження теоретичних і практичних засад програмно-цільового бюджетування, його сутності, вивчення європейського досвіду і можливостей успішної практики в Україні, дали змогу виокремити ряд теоретичних положень і сформулювати практичні рекомендації та пропозиції для покращення бюджетного менеджменту на рівні місцевого самоврядування.

Бюджетування як технологія менеджменту галузі публічних фінансів є однією із прогресивних складових бюджетного планування, спрямована на визначення мети та результативного зв'язку при здійсненні бюджетних видатків. Пропонується визначення поняття програмно-цільового методу бюджетування – як середньострокової технології розподілу ресурсів видаткової частини бюджету відповідного рівня, на основі вимірності очікуваних результатів, та можливості перерозподілу ресурсів на основі моніторингу оперативних індикаторів виконання бюджетної програми.

Повноцінне впровадження програмно-цільового бюджетування в умовах фінансової децентралізації є можливим за умови комплексного реформування дохідної частини бюджету одночасно із витратною, що створить умови додаткової відповідальності органів самоврядування за витрачання коштів